

Українська мова
5 клас

Сьогодні
23.10.2024

Урок
№31

**Особливості вимови й написання
ненаголошених голосних**

Мета: поглибити знання учнів про правила вимови й позначення на письмі наголошених і ненаголошених голосних, формувати навички вимови й написання ненаголошених [е], [и], [о] в коренях слів; закріплювати навички визначення орфограми “сумнівний ненаголошений голосний” та вміння обґрунтовувати орфограму відповідним правилом; формувати вміння записувати слова фонетичною транскрипцією, обґрунтовувати особливості їхньої вимови; розвивати фонематичний слух, увагу, пам’ять; виховувати шанобливе ставлення до мови.

Добрий день, дорогі друзі!
Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

Емоційне налаштування «Екран настрою»

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

1. Що таке наголос?
2. Які звуки називаємо наголошеними, які — ненаголошеними?
3. Чому завжди потрібно дотримуватися правил наголошування?
4. Як вимовляємо ненаголошені голосні [е], [и]?
5. Як перевірити правильність написання ненаголошених голосних?

Шукаємо відповіді на запитання:

1. Де можна знайти інформацію про правильне наголошування слова?
2. Чи впливає наголос на вимову звуків?
3. Чому є різниця у вимові й написанні ненаголошених голосних?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Вправа 173. Розгляньте уважно таблицю. Поставте в групі запитання за її змістом. Доберіть власні приклади, ілюструючи наведені правила

Написання ненаголошених голосних у коренях слів

Написання е, и перевіряємо наголосом:	
зміною форми слова	верба — верби, дерево — дерев
добором спільнокореневого слова	сивина — сивий, медовий — мед
Пишемо е:	
якщо ненаголошений випадає	човен — човна
у буквосполученнях -ере-, -еле-, що є складником однієї значущої частини слова — префікса, кореня або суфікса (це правило застосовується лише для власне українських слів, пор.: периметр)	череда, пелехатий
у суфіксах -ен-, -еньк-, -есеньк-, -тель-	зроблений, вишенька, малесенький, учитель
Пишемо и:	
у буквосполученнях ри, ли	дрижати, глитати
у коренях -бир-, -дир-, -мир-, -пир-, -стил-, якщо далі є наголошений [а]	забираю, задираю, завмираю, застилаю
перед складом з наголошеним [у] та [і] звук [о] уподібнюється до звука [у] й вимовляємо так: [оу]	зозуля, подушка, кожух, потік
якщо не можна дібрати перевірне слово, написання перевіряємо за орфографічним словником	левада, легенда, кишень

Вправа 175. Пригадайте, що таке транскрипція. Прочитайте подані у фонетичній транскрипції слова й запишіть їх, розкривши дужки. Поясніть правила написання ненаголошених голосних. Складіть речення з другим і третім словами. Поясніть різницю в їхньому значенні й написанні

На нас тупний рік з саджанця виросте молоденький
кленок. Взяв Іван-Дурень клинок і відрубав голову
чудовиську.

Вправа 176. Доберіть антоніми до поданих слів. Запишіть слова парами.
Підкресліть ненаголошені голосні. Складіть речення з трьома словами

Наступний – попередній, літній – зимовий,
ранковий – вечірній, поразка – перемога, спокій –
тривога, доганяти – відставати, майбутній –
минулий.

Поміркуйте і скажіть, які правила варто застосувати, аби уникнути орфоепічних помилок. Яку проблему порушено в тексті? Чому, на вашу думку, автор закликає задуматися «про цей зелений світ»? Що може зробити кожен для збереження його?

Вправа 177. Уставте замість пропусків потрібні букви. Поясніть написання ненаголошених голосних. Яку проблему порушено в тексті? Розкажіть, що ви робите для поліпшення ситуації

Пр.и.рода, у якій вам, молодим, дов.е.деться жити, забруднюється, піддається руйнуванню, знищується. Чи багатьом із вас пощастило бач.и.ти прозору річкову воду, чистий пісок, насолоджуватися тишею без ревіння моторів, дихати чистим повітрям?

На сьогодні стан навколишнього с.е.р.е.довища у світі науковці оцінюють як незадовільний. Треба не..гайно діяти (З Інтернету).

Що нового ви дізналися сьогодні? Які почуття викликала у вас тема уроку? Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь? Що було найважливішим на уроці? Що, на вашу думку, означає дбати про довкілля?

с.71 - правило,
с.73 Впр 178 (3).

Рефлексія «Загадкові листи»

Сьогодні
на уроці
я навчився/
навчилася...

На уроці
я
запам'ятав/
запам'ятала
...

Найкраще
мені
вдалося...

Найбільше
мені
сподобалося
...

Урок
завершую з
настроєм...

Труднощі
виникали...

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(щоби відкрити лист, натисніть на нього)

